

K 65. VÝROČIU PROFESORA JURAJA CIGERA

17. októbra 1979 sa dožil 65 rokov profesor MUDr. PhDr. Juraj Ciger, DrSc., odborný lekár a filozof, turčiansky rodák. Toto jubileum poskytuje príležitosť zamyslieť sa nad jeho doterajším životom a nad doteraz vykonanou prácou. Tomuto zamysleniu je cudzia akákoľvek nostalgia, nakoľko čínorodosť profesora Cigera je zárukou otvorenej budúcnosti.

Život profesora Cigera sa odvíja v zložitej dobe bohatej na revolučné, sociálne a národné udalosti a základné životné premeny. Je to život plný napätia a problémov, život, ktorý neraz priniesol bolesť i žiaľ z dočasných porážok a krívd, ale aj radosť z dosiahnutých výsledkov práce a boja. Už ako chlapec sa stretol so sociálnou nespravodlivosťou. Otec murár sa stal v prvej svetovej vojne invalidom. Podľa zákona mu patrila plná invalidná renta, ale buržoázna republika riešila jeho zabezpečenie malou mesačnou rentou. Otcova životná kalvária bola vyriešená až r. 1945 priznaním plného dôchodku. Matka bola maloroľníčka, vychovaná ušľachtilými „písmackými“ tradíciami, vnučka Samuela Fidicínho z Radvane, intímneho priateľa básnika Andreja Sládkoviča.

Jeho duchovný profil, ktorý sa výrazne začal črtiť už za gymnaziálnych štúdií v Martine, získaval mu už vtedy uznanie kultúrnej a vedeckej verejnosti, napr. udelením plakety pražského „Vesmíru“ za „mimoriadny prospech v prírodných vedách“. Zložité a protirečivé pomery zúžili mu po maturite do krajnosti alternatívy možností, o ktorých neskôr rozhodol sám odchodom na Karlovu univerzitu v Prahe. Dramatické vonkajšie udalosti, ktoré odvtedy rámcujú jeho život, nič nezmenili na jednote životného úsilia. Láska k prírodným vedám, literatúre a filozofii viedli ho už na počiatku štúdií k originálnym textom „otca novovekej filozofie“ René Descarta a k prekvapivému zisteniu, že väčšinou odporujú podstatným tendenciám bežne tradovanej doktríny o nich. Okrem diel Kuna Fischera iba v dielach klasikov marxizmu našiel výstižnú, podstatnú charakteristiku teoretickej pozostalosti Descarta. To potom určilo, že do svojho plánu už za pražských štúdií zahrnul sústavné štúdium marxizmu-leninizmu, ktoré ho spolu s účasťou v mierovom a antifašistickom hnutí priviedlo r. 1939 do radov KSČ.

Za tragických historických okolností v 1939 roku opúšťa Prahu a je poslaný ako gymnaziálny profesor do Michaloviec. Tu je čoskoro vyšetrovaný za ilegálne pôsobenie medzi študentmi a potom pracuje ako gymnaziálny profesor na viacerých pracoviskách.

Slovenské národné povstania sa zúčastnil ako príslušník I. čsl. armády. Po prechode frontu ešte ako príslušník jednotky bol dočasne poverený viesť okresný sekretariát KSS v Ružomberku. Po prechodnom pôsobení na Povereníctve školstva začal pôsobiť ako asistent práve založeného Filozofického ústavu SAV. Tu dokončil nevydanú prácu *O princípoch univerzálnej vedy Descarta*. Jeho úsilie o vydanie tejto monografie sa nestretlo s pochopením, a preto odišiel do knižničnej služby s cieľom vyštudovať medicínu. Štúdium

medicíny skončil r. 1956 a odborným lekárom — psychiatrom sa stal r. 1959. V 1965 roku sa vrátil k druhej konštante svojho duchovného života — k filozofii a nastúpil ako odborný asistent na Katedru filozofie a metodológie vied na LFUK. Toto pracovisko, ktoré sa neskôr reorganizovalo na oddelenie marxisticko-leninskej filozofie ÚML UK, sa mu stalo skutočne domovským.

Tu obhájil r. 1967 kandidátsku dizertáciu, tu sa o dva roky neskôr habilitoval, r. 1973 obhájil veľký doktorát a r. 1977 sa stal profesorom pre odbor marxisticko-leninská filozofia.

Aj politická aktivita s. Cigera je na vysokej úrovni. Okrem hlbokého rozpracovania teoretických problémov marxistickej filozofie je aktívny aj v rôznych funkciách. Za činnosť v strane, vo verejných funkciách a pri výstavbe socializmu bol r. 1974 vyznamenaný štátnym vyznamenaním Za zásluhy o výstavbu.

Súdrh Ciger sa vypracoval na kultúrnu osobnosť, ktorej vplyv možno badať nielen v celoštátnom, ale aj medzinárodnom meradle. Je autorom viac ako šesťdesiat štúdií, publikovaných v odborných a filozofických časopisoch doma a v zahraničí. Okrem spomenutej dosiaľ neuverejnenej monografie uverejnil rozsiahlu prácu *Základy infinitezimálnej logiky* a monografiu *Normalita a mravnosť osobnosti*. Ďalšiu monografiu pripravuje na budúci rok Nakladateľstvo Pravda.

Z obsahového hľadiska osciluje jeho vedeckovýskumná práca, ak sa to vôbec pri jeho erudovanosti a univerzálnosti teoretických záujmov dá tak povedať, okolo troch ohnísk.

Po prvé sú to otázky tvorenia základných pojmov teoretického poznania a teda sám princíp dialektickej metódy, ktorej systematický výskum považuje súdrh Ciger za rozhodujúci nielen pre kultúrne dejiny, ale aj pre prax výstavby socialistickej spoločnosti. Dialektika ako živá duša marxizmu-leninizmu stojí v centre jeho hľadania a kultiváciu dialektického myslenia pokladá za hlavnú úlohu vo svojej pedagogickej činnosti. Z tohto hlbokého záujmu o dialektickú metodológiu vyrastajú potom ďalšie dva póly jeho explicitného teoretického smerovania. Je to predovšetkým problematika teoretických a metodologických základov vied, najmä vied prírodných. Opiera sa tu najmä o pravdivosť Leninovho tvrdenia, že pokračovanie v diele Marxa a Engelsa vyžaduje celkové spracovanie dejín vied a techniky. Nie je preto náhodné, že bol spoluniciátorom založenia Filozofického ústavu SAV, že je od počiatku členom Spoločnosti pre dejiny vied a techniky SAV, že svoje výskumy a tvorivé filozofické úsilie spája s prednáškovou činnosťou v rámci Slovenskej lekárskej spoločnosti a s odbornou-praktickým lekárskeým pôsobením.

Tretím ohnískom teoretického záujmu profesora Cigera je problematika etického osnovania osobnosti. A aj to je pre neho charakteristické. Súdrh Ciger využíva totiž silu abstraktného myslenia k závažným kategoriálnym analýzám, no tieto analýzy, aj keď sú mnohokrát veľmi jemné, a preto obtiažné, nie sú nikdy samoúčelné a čisto akademické, ale vždy smerujú k riešeniu konkrétnych vedeckých a ľudských problémov. Preto etos ľudského údely je v pozadí celého jeho filozofického usilovania. Súvisí to s jeho progresívnou aktivistickou koncepciou človeka ako sebatvorivého systému. Preto profesor Ciger radí medzi všeobecné a základné princípy mravnosti „princíp mravnej nezrieknuteľnosti sa osobnosti a jej tvorivého zamerania“, preto vie pochopiť ľudský heroizmus ako odhodlanie človeka „nezrieť sa tvorivej slobody“ a ako

ochotu jedinca „objatého mráкотou smrti zúčastňovať sa na spoločnom diele“, len preto tiež koncipuje základy mravnosti ako mravnosť človeka práce, ktorú výstižne charakterizuje „zásadou neparazitovať na práci a živote ľudí, ale všetko si zaslúžiť primeraným výkonom a osobnou kvalitou“.

K významnému životnému jubileu profesorovi Cigerovi želáme pevné zdravie a dobrú životnú pohodu a ďalšie tvorivé úspechy v jeho činnosti.

Ladislav Holata

PROFESOR PhDr. LEV HANZEL 65-ROČNÝ

Dňa 17. decembra 1974 sa dožil zaslúžilý predvojnový člen strany a významný pracovník v oblasti marxisticko-leninskej filozofie, vedúci Katedry ML filozofie FFUK prof. PhDr. Lev Hanzel 65 rokov.

Je to príležitosť nielen k tomu, aby ho jeho bývalí i terajší žiaci, spolupracovníci, priatelia a súdruhovia pri tomto významnom životnom jubileu srdečne pozdravili, ale aj k tomu, aby vzdali hold jeho plnohodnotnému životu revolucionára, prejavili úctu k jeho osobnosti a vyjadrili úprimný obdiv k jeho čínorodej práci a vyše štyridsaťročnej revolučnej činnosti na strane síl pokroku, humanizmu, demokracie a komunizmu.

Doterajší život profesora PhDr. L. Hanzela bol bohatý a zložitý, plný bojov, napätí a vzrušení. Vyznačoval sa nielen radosťou z dosiahnutých úspechov v boji a práci, ale aj bolesťou a žiaľom z dočasných porážok, prenasledovaní a utrpených krívd. Jeho život, boj a práca sa realizovali v zložitej dobe základných spoločensko-politických, národných, kultúrnych a ľudských premien, revolučných zápasov, ktoré vyústili do socialistickej prestavby našej vlasti a výstavby socializmu. Lev Hanzel stál v centre týchto zápasov. Problémom sa nevyhýbal, ale zúčastňoval sa na ich riešení. Pred ťažkosťami neustupoval — a bolo ich v jeho živote dosť —, v bojoch nekapituloval.

Už ako gymnazista v Novom Meste nad Váhom, ale najmä ako študent medicíny v Bratislave sa zblížil s revolučným hnutím robotníckej triedy a s politikou komunistickej strany. Nie je preto náhodné, že už v roku 1937 sa stal členom KSČ. Keď krátko na to musel z politických dôvodov prerušiť vysokoškolské štúdium, stal sa, možno povedať, profesionálnym revolucionárom. Ilegálne pracoval na rôznych úsekoch života a činnosti strany. Záslužná je jeho činnosť pri vydávaní a redigovaní viacerých ilegálnych tlačových orgánov strany, do ktorých aj sám prispieval. Niektoré jeho zásadné teoreticko-ideologické články mali významnú úlohu pri vzdelávaní a ideologickom zakalovaní komunistov. Lev Hanzel sa aktívne zúčastnil boja proti fašizmu, ktorý veľmi drasticky, kruto a bolestivo zasiahol do jeho života i celej jeho rodiny. Za odbojovú činnosť bol prenasledovaný a väznený. Počas Slovenského národného povstania bol vedúcim tajomníkom OV KSS vo Zvolene.

Nie menej náročná, i keď radostnejšia práca čakala L. Hanzela po oslobodení našej vlasti Červenou armádou. Zo všetkých síl sa pustil do organizovania straníckej práce a do procesu socialistickej prestavby našej vlasti. Už